AGS
JAARVERSLAG
1949

AGS

Jaarverslag

VERENIGING AMSTERDAMSE GRAFISCHE SCHOOL

Jaar-verslag 1949

Gedrukt door leerlingen van de School in het voorjaar 1950

Wanneer men zich zet om een jaarverslag — een vogelvlucht over het vergane jaar 1949 — te schrijven, dan lijkt het alsof het in een flits voorbij ging. Er waren geen schokkende veranderingen, geen nieuwe gezichtspunten deden zich voor, het was een vol en vruchtbaar jaar.

Toch waren er moeilijkheden genoeg: de langdurige ziekte van onze voorzitter, de heer *F. L. van der Bom,* de leraar *J. A. Volcke* met groot ziekteverlof, de avondschoolleraar *A. J. Hagen* met pensioen, die dus vervangen moest worden.

Met het uitbreidingsplan voor de inventaris, dat enkele jaren geleden door het bestuur werd opgesteld, gaat het langzaam. Wij konden in het laatst van het jaar overgaan tot het bestellen van een linieermachine, die de oude moet vervangen. In de zetterij kwamen enkele soorten letters als aanvulling, op de afdeling fotografie een belichting van kwikdamplampen voor een copieerraam, nieuwe koolspitslampen voor een camera en nog verscheidene kleinere aanvullingen. In het lithografielokaal kwam nog een prachtige buisverlichting tot stand. Hoewel wij nog geenszins tevreden zijn, dwingt de tijd ons tot zuinigheid bij de keuze en tot voorzichtigheid met het geld.

Het contact met de leden bestond uit onze verslagen en mededelingen in het A.G.S.-Journaal en in het zenden van enkele drukwerken.

De in het jaarverslag 1948 gememoreerde Grafische Universiteit en het volontairen van de A.G.C.-leerlingen

mogen ook voor het verslagjaar geslaagd heten. Wederom brengen wij de drukkerijen in en buiten Amsterdam, die hun medewerking aan het laatste verlenen, van harte dank.

Van vele bezoeken, die ook dit jaar aan de school werden gebracht, noemen wij de buitenlandse afgevaardigden van het Congres van de A.N.G.B.; een groepje studenten van de Universiteit, die in verband met hun studie in de psychologie door de directeur werden voorgelicht over het grafische bedrijf en daarna rondgeleid; een directeur van een Engelse kunstnijverheidsschool en een groep leerlingen van het genootschap „Kunstoefening" te Arnhem.

Contact werd gelegd met de afdeling Amsterdam van de Kunstenaars Federatie, van welk contact wij zeker practische samenwerking mogen verwachten.

Het leerlingenaantal onderging weinig verandering, omdat reeds in het vorige jaar de maximumbezetting ongeveer bereikt was. Aan verzoeken van de C.O.C. om leerlingen uit het bedrijf practische opleiding te geven, kon niet worden voldaan, daar de drukkerijlokalen geheel bezet zijn met onze dagleerlingen.

De propaganda bij het lager onderwijs werd voortgezet, waardoor de aanmelding van nieuwe leerlingen zeker gunstig werd beïnvloed. Het is ons streven om, gezien de wens van de bedrijfsinstanties en de noodzakelijkheid, die ook onzerzijds wordt gevoeld, te komen tot een samenwerking bij het toelatingsexamen met het Psychotechnisch Laboratorium. Over de financiële consequenties wordt onderhandeld met het Ministerie. Mocht dit plan doorgaan dan is een ruime aanmelding van leerlingen nodig, waardoor een selectie mogelijk wordt.

Ook dit jaar hadden in het lerarencorps enkele mutaties plaats.

Met de bedrijfsinstanties bestond wederom een prettig contact en bij de examens ondervonden wij ook thans de zo gewaardeerde medewerking van een aantal Amsterdamse patroons voor het Ulno-examen en van de Opleidingscommissies bij de practijkexamens.

Bestuur en personeel

De algemene ledenvergadering vond plaats op 23 Februari. Het aftredende bestuurslid dr *G. W. Ovink* werd vervangen door de heer *H. Furstner*, adjunct secretaris van de Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels. Hiermede is na het aftreden in 1948 van de heer mr C. Vrij weer een vertegenwoordiger van deze nauw verwante sector van het grafische bedrijf in het bestuur aanwezig. De vacature van de heer *G. J. Jong*, die reeds zeer lange tijd in het ziekenhuis wordt verpleegd, werd aangehouden, daar genoemd bestuurslid zich niet teruggetrokken had.

De samenstelling van het bestuur werd dus slechts weinig gewijzigd en bestond uit de heren:

F. L. van der Bom, voorzitter; *J. C. Winterink*, plaatsvervangend voorzitter; mr *C. A. van Swigchem*, secretaris; *E. Rittershaus*, penningmeester; *G. J. Jong, J. H. van Kampen, G. J. van der Lubbe, H. Furstner, H. J. Rogge, T. Rommerts, W. Vriend; H. A. Kuil*, gedelegeerde van de gemeente Amsterdam; *R. J. van Wesemael*, gedelegeerde van de gemeente Amsterdam.

Onze voorzitter, de heer *F. L. van der Bom* werd reeds in het begin van het jaar ernstig ziek en moest daarna veel rust houden. Tijdelijk nam hij weer aan het werk deel, doch ook het najaar bracht hem weer in bed. De heer *Rommerts* is ook reeds geruime tijd ziek.

Het dagelijks bestuur kwam bijeen op 11 Januari, 18 Februari en 28 September en het algemeen bestuur vergaderde op 23 Februari, 23 Maart en 28 November.

Naar aanleiding van de in het vorige verslag gememoreerde aandrang van de C.O.C. in het typografisch bedrijf om de leerlingen met leerlingcontract een gehele dag per week in de school op te nemen en naast de theorie ook practijklessen te geven, werd in Januari voor de schoolbesturen, die reeds met deze materie te maken zouden krijgen, een vergadering in Utrecht belegd. Tot een bepaalde conclusie kwam men niet, echter kwam tot uiting, dat er aan de verschillende scholen en cursussen één lijn moest worden gevolgd. Om hiertoe te geraken werd een commissie gevormd, waarin onzerzijds het bestuurslid *H. J. Rogge* en de directeur zitting kregen, met de opdracht contact te zoeken met de Centrale Opleidings Commissie. Het daarna aangevraagde onderhoud, heeft niet plaats gevonden.

In een onbewaakt, optimistisch ogenblik werd in 1944 opdracht gegeven om een glas-in-loodraam te vervaardigen als afscheiding tussen kantoor en schoollokaal naar ontwerp van de leraar J. Ligter. Niemand dacht er meer aan, tot plotseling het raam klaar bleek te zijn. Door een aantal drukkers in feeststemming werd het benodigde bedrag in een oogwenk op tafel gebracht en hieruit groeide de gedachte om een fonds te vormen voor bijzondere gevallen. Dat fonds heeft de vorm gekregen van een Stichting „Vrienden van de A.G.S."

Door de langdurige ziekte van de leraar *J. A. Volcke* was het nodig naar hulpkrachten uit te zien. De oudleraar Rausch, de heer Van der Lubbe, de heer Zwart en de heer Brugman waren bereid ieder een gedeelte van de les waar te nemen. De leraar Pont maakte zich verdienstelijk door vele theorielessen te verzorgen. Met de nieuwe

cursus in Augustus werd de heer *J. M. Brugman* als tijdelijk leraar aangesteld. Voor de Ulno-afdeling werd met de nieuwe cursus het vak economie ingevoerd. Dit vak wordt gedoceerd door de leraar *P. G. Lauterbach*, die op 23 Aug. zijn taak aanving. Op 1 Maart werd dr *J. D. Tollenaar* benoemd als leraar schei- en natuurkunde in de plaats van dr *Th. Dobbelman*, die wegens tijdgebrek de school verliet.

De voorjaarsgriep-periode veroorzaakte door ziekte van de leraren enige moeilijkheden. Toen op een bepaald moment zowel directeur als waarnemend directeur thuisbleven, nam de leraar *J. Aarden* de leiding op verdienstelijke wijze waar.

De Avondschool had de volgende mutaties: De heer *A. J. Hagen*, leraar boekbinden, nam wegens de pensioengerechtigde leeftijd afscheid van het bestuur en collega's op 28 Maart. Deze rustige, bescheiden leraar was reeds vele jaren op school en er werden dan ook hartelijke woorden tot de heer Hagen gericht. Op 1 October kwamen de heren *H. G. Meyer* (boekdrukken), *H. Relleke* (boekbinden) en *N. C. Loning* (tekenen) aan de avondschool en voor bijzondere cursussen werden de heren *G. J. Haalboom* (letterschrijven) en dr *D. Tollenaar* (scheikunde) aan het lerarencorps toegevoegd. Wegens de grote groepen bedrijfsleerlingen moesten voor enkele uren Nederlandse Taal en Rekenen de heren *C. van Mel* en *J. Hamel* worden aangesteld.

Op 27 Juni kwamen enige leden van het Bestuur, de directeur, leraren, oud-directeur en oud-leraren bijeen om op feestelijke wijze de leraren *J. Aarden, Th. van Mook* en *C. Steuteknuel* te huldigen wegens hun 30-jarig jubileum aan de school.

Op 1 Januari trad mej. *E. van der Ploeg* als administratief beambte in de plaats van mej. *E. Kröger*. De heer *W. C. van Zwieten* verving op 1 Mei de heer *P. van Oostveen* als administrateur.

Leerlingen en cursussen.

De bezetting op 31 December 1949 is in de tabel aangegeven. De cursus letterschrijven kon door de heer *H. Friedlaender* niet meer worden waargenomen en de heer *G. J. Haalboom* was bereid deze taak over te nemen. Voor de scheikunde-avondcursus was de belangstelling voldoende om te kunnen doorgaan. Voor de vier series voordrachten van de Grafische Universiteit bleek veel gelangstelling te bestaan. De Unie-studieclubs maakten ook in 1949 één maal per wintermaand gebruik van de school. Bij de diploma-uitreiking kon weer — na jaren van rust — aan de oud-leerlingen. *J. Tholenaar* en *H. Mittendorf* de Wierdels-medaille worden uitgereikt wegens de beste prestaties in de jaren 1946, 1947 en 1948 bij de examens behaald.

Het aantal leerlingen bedroeg op 31 December 1949 aan de dagschool: 79 Ulno; 205 L.n.o.; 381 gecontracteerde zetters, drukkers en binders; Zaterdagcursus 225; avondschool voor volwassenen 486 en bizondere cursussen 37; Grafische Universiteit 58. In totaal bezochten per week 1471 leerlingen de school.

SCHOOLBEVOLKING OP 31 DECEMBER 1949

	dag-school	bedrijfs-leerlingen	avond-school
Uitgebreid Lager Nijverheidsonderwijs:			
Algemene grafische cursus	79		
Lager Nijverheidsonderwijs:			
Letterzetten	60	152 [1])	69
Machinezetten	4		18
Boekdrukken	38	127 [1])	108
Rotatiepersdrukkers-stereotypeur			36
Boekbinden	27	102 [2])	88
Persvergulden			17
Kunstboekbinden			17
Lithografie	18	41 [3])	
Steen- en offsetdruk	13	85 [3])	
Copiëren			13
Chemigrafie	13	64 [3])	
Reproductie-fotografie	9	29 [3])	22
Reproductie-tekenen	23	6 [3])	
Voortgezet en modeltekenen ..			20
Layout			20
Algemene grafische kennis			58
Buiten subsidie:			
Letterschrijven			12
Scheikunde			13
Fotografie			12
Grafische Universiteit			58
	284	606	581

[1]) Gedurende één middag per week
[2]) Gedurende één dag per week
[3]) Gedurende de winter op Zaterdag 6 uur

Examens

Reeds in Februari deden de gecontracteerde boekbinders hun praktijkexamens, hierna volgden op Zaterdag 19 Maart de lithografen, fotografen, steendrukkers en chemigrafen voor theorie, de zetters en drukkers eveneens in Maart voor de theorie. Op 19, 20, 21, 22 April en 26 November deden een aantal zetters, drukkers en binders praktijkexamen voor de geschiktheidsverklaring, in Mei waren het de gecontracteerde zetters en drukkers, die praktijkexamen aflegden. Leermeestergezellen deden op enkele Zaterdagen in Juni praktijkexamen.

Dit alles geschiedde in vacanties en op vrije Zaterdagen van de leraren, aan wie daarvoor zeker een woord van lof toekomt.

In Juni en Juli vielen ook de schoolexamens. Bij deze examens waren namens de Federatie als gedelegeerden aanwezig de heren: *J. G. Deerenberg, Ch. van de Geer Jr, J. G. Hazebroek, H. Muller Jr, J. H. de Nijs Sr, E. Rittershaus en A. M. Spruyt Sr*

Voor de C.O.C. waren het de heren: *R. J. Kok, H. Staphorsius* en *W. L. de Zwager.*

Wederom stellen wij de belangstelling en medewerking van deze heren op zeer hoge prijs.

De uitslagen waren als volgt:

Gecontracteerde leerlingen

letterzetters	geslaagd	9	afgewezen	1
boekdrukkers	„	10	„	—
boekbinders	„	16	„	3
lithografen	„	8	„	—

fotografen	geslaagd	1	afgewezen	—
chemigrafen	„	4	„	—
steendrukkers	„	8	„	—
reproductie-tekenaars	„	4	„	—

Ulno (patroonsleerlingen)
geslaagd 15 afgewezen — Aantekening O.C.P. 13

L.n.o.

letterzetten	geslaagd	17	afgewezen	1
boekdrukkers	„	10	„	—
boekbinders	„	6	„	1
machinezetters	„	5	„	—
lithografen	„	7	„	—
steendrukkers	„	6	„	—
reproductie-fotografen	„	5	„	—
chemigrafen	„	4	„	—
reproductie-tekenaars	„	8	„	—

Onderwijs en bijeenkomsten.

De serie lezingen voor leerlingen werd voortgezet. In 1949 waren het: wijlen de heer *J. Hofman* (oud-voorz. N.C.G.B.) voor de leermeester-gezel cursisten over de grafische bedrijfsfondsen; *Joh. Schwencke* sprak op 3 Mei over grafische kunst; *Joh. H. van Eikeren* over aesthetica in boekdruk; *H. Staphorsius* over C.A.O. en organisatie; na de vacantie opende de heer *E. Rittershaus* het nieuwe seizoen met een lezing over zijn reis naar Afrika en ten slotte kwam op 13 December de heer *G. J. Haalboom* over calligrafie.

Ook dit jaar gingen weer enkele groepen leerlingen met

de leraar een tweedaags reisje maken en de tweede en derde klassen Ulno gingen onder leiding van de directeur en de leraren Hofmann, Sweerman en Brunekreef naar de jeugdherberg te Arnhem, waar een bezoek werd gebracht aan het Genootschap Kunstoefening, nadat 's morgens afgestapt was om in Utrecht de schatten van de Universiteitsbibliotheek te bezichtigen, waar de heer *G. Brom Jr.* voor een uitstekende ontvangst zorgde. 's Avonds sprak de heer drs *J. H. Ruysch van Dugteren* over personeelsleiding en de volgende dag was het Openluchtmuseum het doel.

Op 28 April en 23 November werden ouderavonden georganiseerd, waar vele ouders de gelegenheid te baat namen om met de leraren te spreken en de omgeving op te nemen, waar hun zoon zijn leertijd doorbrengt.

Een groepje van zeven meisjes van de Industrieschool voor Vrouwelijke Jeugd te Amsterdam (opgeleid voor mode-ontwerpster) deed op 3 Januari haar intrede als volontair. Deze proef slaagde uitstekend en het tweede groepje kwam op 1 October voor een half jaar.

Ook met het Genootschap Kunstoefening te Arnhem en het Instituut voor Kunstnijverheid te Amsterdam bestaat nuttige samenwerking.

De leerlingenvereniging organiseerde op 27 April een feestavond en op 5 December een Sinterklaasviering.

Aan de diploma-uitreiking, waarbij voor het eerst na de oorlog weer de Wierdels-medaille werd uitgereikt, werd wat feestelijkheid verleend door het keurige samenspel van de jongelui Nel Duyn, violoncel; Herman Duyn, 1e viool; Cor Heynes, 2e viool en Richard Visser, altviool. Voor deze belangeloze medewerking zijn we zeer erken-

telijk. Door de ziekte van de voorzitter, nam de heer *J. C. Winterink* het voorzitterschap waar.

Propaganda.

De directeur sprak een viertal malen voor ouderavonden van lagere scholen, waarbij de schoolfilm goede diensten bewees.

Verscheidene excursies werden ontvangen, waaronder vele scholen.

Folders werden verspreid bij de drukkerspatroons voor de Ulno-opleiding en bij de scholen.

Enkele bijlagen van TéTé werden verzorgd en ook onze Beethoven-uitgave naar een litho van Kunstoefening, had goed succes, evenals onze Kerstuitgaven.

Slotwoord.

Besluiten wij ten slotte met een woord van hulde en dank tot onze directeur, de heer M. H. Groenendaal Jr. die ook in dit schooljaar zeker niet heeft stilgezeten, maar veel initiatief en grote werkkracht heeft tentoongespreid.

Een woord van waardering dat in dit verslag zeker niet mag ontbreken en eveneens terug slaat op zijn staf van leraren.

Zo zien we dan weer op een jaar van de school terug, waarin veel geschiedde en waarvan we hopen, dat het voor de geslaagde leerlingen het begin van een vruchtbaar leven als vakman mag zijn.

Personeel in December 1949

	Dagschool	*Avondschool*
M. H. Groenendaal Jr.	directeur reclamekunde theorie letterzetten	
C. Hofmann	wnd.-dir. theorie letterzetten calculeren bedrijfsleiden	
J. Aarden	letterzetten	letterzetten
J. Bijleveld	fotografie	fotografie
J. M. Brugman	boekdrukken theorie papierkennis	boekdrukken theorie
H. Brunekreef	letterzetten	letterzetten theorie
J. A. Conen	lithografie alg. theorie	lithografie alg. graf. kennis
F. F. Fraenkel		tekenen
B. Ellermeyer		boekbinden handvergulden
M. G. Fischer		theorie stereotypie
J. Frankfort	machinezetten theorie	
P. Goores		steendrukken
G. J. Haalboom		letterschrijven

	Dagschool	*Avondschool*
C. Hafkamp	steen- en offsetdrukken	steendrukken theorie
J. Hamel	Ned. taal	
K. Kok		tekenen
L. D. Hobbel		layout
J. W. v. d. Hulst		theorie letterzetten
L. H. Jong	copiëren theorie	copiëren chemigrafie
J. Kedde	boekdrukken theorie	boekdrukken alg. theorie
A. de Kleuver		letterzetten
A. M. Küppers	boekbinden persvergulden	boekbinden
P. G. Lauterbach	economie	
J. Ligter	lithografie tekenen	tekenen
N. C. Loning		tekenen
C. van Mel	Ned. taal	
H. G. Meyer		boekdrukken

	Dagschool	*Avondschool*
H. van Mook	tekenen	
B. M. J. Mulder		Ned. taal rekenen
E. Möllenkamp	repr.-tekenen retouche lay-out	
A. Offringa		theorie rotatiedrukken
G. J. A. Oosterbaan ..	rechts- en wetskennis	
A. A. Peyra	chemigrafie theorie	
H. Peute	letterzetten	letterzetten
P. M. M. Pont	boekdrukken theorie papierkennis	boekdrukken theorie
H. Relleke		boekbinden
G. C. Riemersma	boekbinden	boekbinden
I. H. Ruppert	Ned. taal rekenen mechanica	Ned. taal rekenen
J. C. Sars		tekenen
C. Steuteknuel	boekdrukken theorie	boekdrukken
J. Swaving	boekbinden theorie	boekbinden

	Dagschool	*Avondschool*
J. C. Sweerman	Ned. taal boekhouden rekenen kostprijsberekenen	Ned. taal kostprijsberekenen
J. Tinkelenberg		tekenen
Dr D. Tollenaar	natuur- scheikunde	scheikunde
J. Tuyn	Ned. taal	Ned. taal
W. Vernooys		machinezetten
W. Vogel	fotolithografie tekenen theorie	tekenen
F. J. Vogelaar		persvergulden
J. A. Volcke	theorie boekdrukken papierkennis kostprijspraktijk	
P. N. J. Wijker		Ned. taal rekenen
H. Wolfraad	gymnastiek	
W. C. van Zwieten ..	administrateur	administrateur
mej. E. van der Ploeg.	adm. beambte	
H. J. A. Kooijman ..	concierge	
J. Been	portier-stoker	concierge

AGS

Dintelstraat 15 • Amsterdam Z.
Telefoon 23980 • Postgiro 47750

L.N.O
Letterzetten
Boekdrukken
Boekbinden
Lithografie
Reproductie-fotografie
Reproductie-tekenen
Steendrukken
Chemigrafie
Machinezetten

U.L.N.O.
Algemene grafische cursus

AVONDSCHOOL

GRAFISCHE UNIVERSITEIT